

відносин важче реалізувати, оскільки підлітки схильні до самоствердження в колективі за рахунок проявлення сили відносно слабших. Тому, під час здійснення пропаганди правомірної поведінки слід використовувати сучасні методи з використання соціальних мереж та популярних «блогерів», «тіктокерів» тощо.

У процесі роботи з протидії булінгу важливо враховувати такий фактор як вік. Таким чином буде проводитись більш комплексна та правильно спрямована робота. Адже, наприклад, для дітей більш молодшого шкільного віку більшим авторитетом будуть виступати батьки, на той час як у підлітків це буде власне оточення, у якому вони перебувають більшу частину свого часу [3].

Отже, можна зробити висновок, що запобігання вчиненню булінгу та зміна пріоритетів у молодіжному середовищі є непростю, але надважливою задачею нашого суспільства. Виконання цієї задачі є цілком реалістичним, зважаючи на те, що молодь схильна до змін і приймає правила та норми поведінки в колективі.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984. № 51. Ст. 1122.

2. Центр прав людини ZMINA «Пів року боротьби з цькуванням – підсумки експерта». URL : https://zmina.info/articles/pivroku_borotbi_z_bulingom_u_shkolah_pidsumki_jekspe_rta (дата звернення 15.11.2020).

3. Профілактика явища булінгу в учнівському середовищі. URL : <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/24172#>.

Голубєва Даніела Володимирівна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

науковий керівник:

Логвиненко Борис Олексійович
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ СПЕЦІАЛЬНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОБОТИ З МАЛОЛІТНІМИ ОСОБАМИ

Діти – найуразливіша категорія населення. Це зумовлено тим, що їхнє світосприйняття відрізняється від світосприйняття дорослої людини. Дітям властива імпульсивна поведінка, достатньо різка реакція на подразники,

дитяча психіка не розрахована на суворі реалії сучасного світу. Враховуючи проблеми, із якими може зіткнутися дитина сьогодні, постає гостра необхідність вивчення та дослідження новітніх методів психологічної допомоги ювенальними підрозділами Національної поліції України дітям у стресових ситуаціях, безпосередніми учасниками яких вони можуть виступати, а також у разі вчинення ними правопорушень.

У своїй професійній діяльності працівники підрозділів ювенальної превенції мають справу з питаннями, вирішення яких вимагає наявності психологічної підготовленості відповідного рівня, зокрема – урахування психофізіологічних особливостей розвитку дитини у процесі проведення її опитування, здійсненні індивідуально-профілактичної роботи з дітьми, які схильні до вчинення протиправних дій і перебувають на профілактичних обліках в органах поліції. Також слід ураховувати проблему жорстокого поводження з дітьми, що залишається актуальною на цей час [1].

Отримати достовірну та повну інформацію від дитини, яка психоемоційно напружена та перебуває у шоківому стані, надзвичайно складно. Варто враховувати такі чинники: рівень розвитку дитини; індивідуальні особливості; сімейне середовище, у якому виховувалася дитина; характер події, що сталася; умови, спосіб проведення допиту; особисті риси особи, яка здійснює допит – від них залежить ефективність та результативність взаємодії між ювенальним дізнавачем та дитиною [1]. До того ж, необхідно пам'ятати, що опитування дітей може негативно вплинути на їх психіку, адже повертає неповнолітніх осіб до повторного переживання стресової ситуації.

Важливим моментом у запровадженні принципів правосуддя, дружнього до дитини, є підготовка висококваліфікованих фахівців, зокрема, слідчих та суддів. Існують певні вимоги до особи, яка здійснює допит дитини, а саме: емпатія – співробітник поліції в першу чергу людина, яка може відчувати та розділяти емоції та почуття постраждалого, а у випадку роботи з ще емоційно незрілою особою, – дитиною, – має досягти максимальної емоційної рівності між ними; об'єктивність – працівник зобов'язаний ставитись до ситуації, що є предметом діалогу між ним та дитиною, неупереджено, деякою мірою відсторонено; гнучкість – поліцейський має вміння пристосовуватись до раптових змін під час допиту або самостійно змінювати тактику відповідно до наявних на той час умов тощо [1].

Зауважимо, що найчастіше навички психологічної роботи працівників зазначених вище органів і підрозділів потрібні як у випадках учинення малолітньою особою правопорушення, так і у випадках насилля над такою особою з боку батьків вдома (домашнє насильство) чи однолітків у закладі освіти (булінг). Водночас, нерідко дитина може виступати і в якості свідка.

Під час підготовки до проведення опитування чи допиту малолітньої особи, насамперед, слід забезпечити їй максимальний комфорт, ліквідувати будь-які стресори в кімнаті, де безпосередньо відбудеться вербальна

взаємодія. Така кімната має бути просторою, освітленою, прибраною та провітреною – саме така обстановка підсвідомо розслаблює та налаштовує на продуктивну розмову. На відміну від спеціально обладнаної кімнати для допитування в органах поліції, кімната для допитування дітей схожа на ігрову кімнату в дитячому садочку. Не виключаються варіанти проведення допиту на локації, що знайома дитині – вдома або у школі. Все це властиве новій методиці під назвою «Зелена кімната» (Кризова кімната, дружня до дитини).

Присутність знайомих або близьких людей під час проведення допиту також позитивно впливає на його результативність. Залежно від процесуального статусу дитини (свідок, потерпілий, підозрюваний), а також її віку, під час проведення допиту можуть або повинні бути присутні педагог, лікар, батьки чи інші законні його представники. Наприклад, якщо свідком постає особа, яка не досягла 14 років – такий допит має здійснюватися у присутності педагога. При допиті свідка віком від 14 до 16 років присутність педагога є необов'язковою. Взагалі, у кожному випадку питання щодо присутності додаткових осіб під час проведення допиту вирішує слідчий або прокурор, або вона може бути забезпечена за клопотанням адвоката.

Детальне вивчення чинного кримінального процесуального законодавства та аналіз слідчої й судової практик виявило необхідність долучити до участі в кримінальному провадженні фахівців-психологів, адже тільки вони можуть професійно вивчити особистість дитини: її поведінку, характер, встановити психологічний контакт, визначити найбільш ефективні методи психологічного впливу та допомогти обрати тактику проведення слідчих дій за участю малолітніх. Участь психолога не закінчується проведенням допиту, до його завдання входить також підготовка дитини до свідчень, аби мінімізувати ймовірність повторного травмування [2].

Щодо самої розмови, то запитання доцільно ретельно підготувати заздалегідь. Вони мають бути простими та зрозумілими для дитини. Приступаючи до розмови, слідчому насамперед потрібно встановити психологічний контакт між ними – почати бесіду на загальні теми: спорт, навчання, ігри, хобі. Говорити потрібно спокійно, не голосно і не тихо, впевнено, доброзичливо.

Усе вищезазначене ефективно спрацьовує під час допиту дитини як потерпілої від кримінального чи адміністративного правопорушення, так і підозрюваної у скоєнні кримінального чи адміністративного правопорушення. Ураховуючи процесуальний статус дитини в досудовому розслідуванні, різниця полягає лише в тому, що під час розмови з постраждалою малолітньою особою, розмова має співчутливий характер, на той час як розмова з малолітнім правопорушником – виховний.

Отже, успішність протидії правопорушенням передбачає володіння правоохоронцем не лише правовими знаннями, а й глибокими знаннями з психології. Актуальність вивчення та дослідження нових методів і технік

психологічної допомоги дітям, які її потребують, залишається незмінною. Україна вже робить певні кроки в напрямку цього, зокрема затверджуючи Національну стратегію реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року [3].

1. Давидова О. В. Використання спеціальних психологічних знань щодо дітей як учасників досудового розслідування. Методичні рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство: метод. посіб. / Д. Пурас, О. Калашник, О. Кочемировська, Т. Цюман; за заг. ред. Т. Цюмана. Київ: ФОП Клименко, 2015. 114 с. URL : <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/17203>

2. Про схвалення Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. №1027-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/prgiyi-reformuvannayasistemi-yusticiyi-shchodo-ditej-na-period-do-2023-roku>.

Грицієнко Володимир Олегович,
курсант факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування

науковий керівник:

Миронюк Роман Вікторович,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, СКОЄНИХ ДІТЬМИ, АБО ЗА УЧАСТІ ДІТЕЙ

Превенція адміністративних правопорушень серед дітей у даний час є дуже актуальною темою для обговорення. Вона завжди була і буде однією з провідних функцій суспільства і держави в цілому. Особливість провадження у цих справах стосується наявності окремого підходу до роботи з дітьми. Їх присутність у справах, незалежно від їх статусу (правопорушника або звичайного учасника), вимагає дотримання певних вимог, що є обов'язковими для виконання працівниками правоохоронних органів.

У ч.1 ст.6 Закону України (далі – ЗУ) «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» зазначено, що суди уповноважені на розгляд справ, що стосуються адміністративних правопорушень, котрі вчинили особи у віці від 16 до 18 років. За відсутності випадків, указаних у